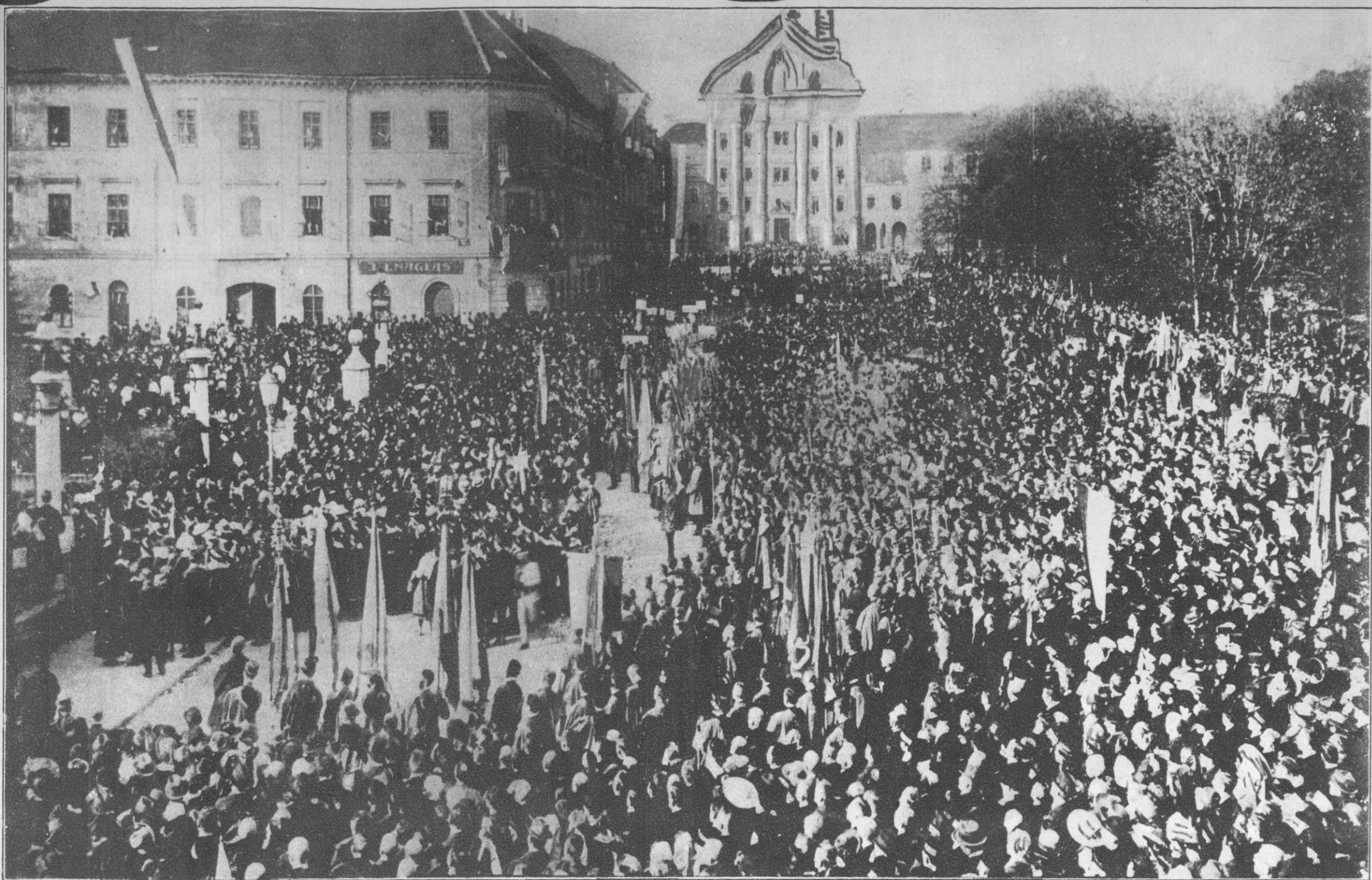
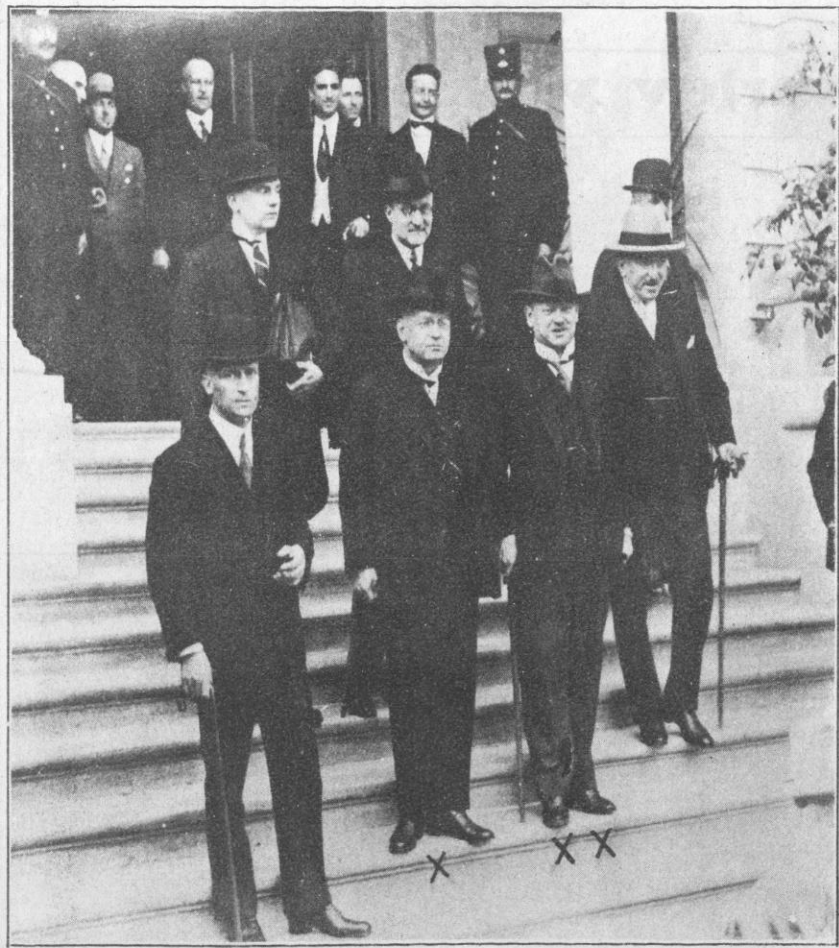


Ilustrirani Slovenec

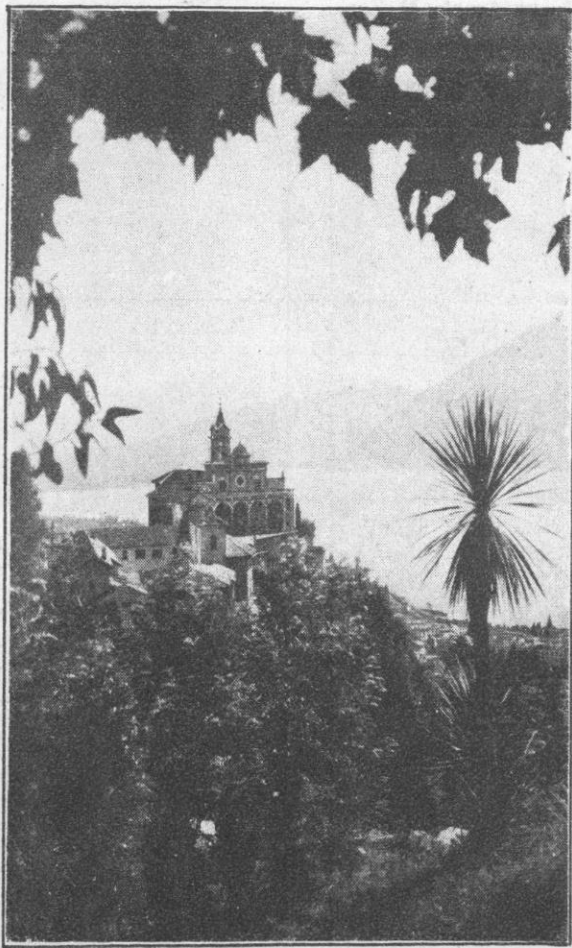


Proglasitev in proslava slovenske svobode in neodvisnosti na ljubljanskem Kongresnem trgu dne 29. oktobra 1918, ki se je vršila v dopoldanskih urah ob ogromni udeležbi in velikanskemu navdušenju naroda in katere največji glasniki in prvoborniki so bili ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič, dr. J. E. Krek in dr. A. Korošec. (Fotograf: Grabjec, Ljubljana.)



Nemška delegacija na konferenci v Locarnu

Glavni kancler dr. Luthrom (X) in zunanji ministrom dr. Stresemannom (X) na čelu. Kakor znano, je tvorilo razmerje Nemčije do zapadnih velesil osrednje vprašanje vse konference.



Pogled na Locarno ob Lago Maggiore,

kjer se je vršila od 5. t. m. dalje varnostna konferenca, ki bi naj garantirala vodilnim evropskim državam sedanje meje.



V Locarnu so razpravljali o varnostnih pogodbah,

ki naj jamčijo za svetovni mir, države se pa na vse kriplje oborožujejo. Naša slika nam kaže najnovejši ameriški top za obrežno brambo, ki ima kaliber 40 cm in strelja na več kot 50 km.



Maršal Lyautey,

dosedanji upravitelj in kolonizator Maroka, ki je pred kratkim odstopil svoje mesto justičnemu ministru Steegu.



Lauri Kristian Relander, predsednik republike Finske.



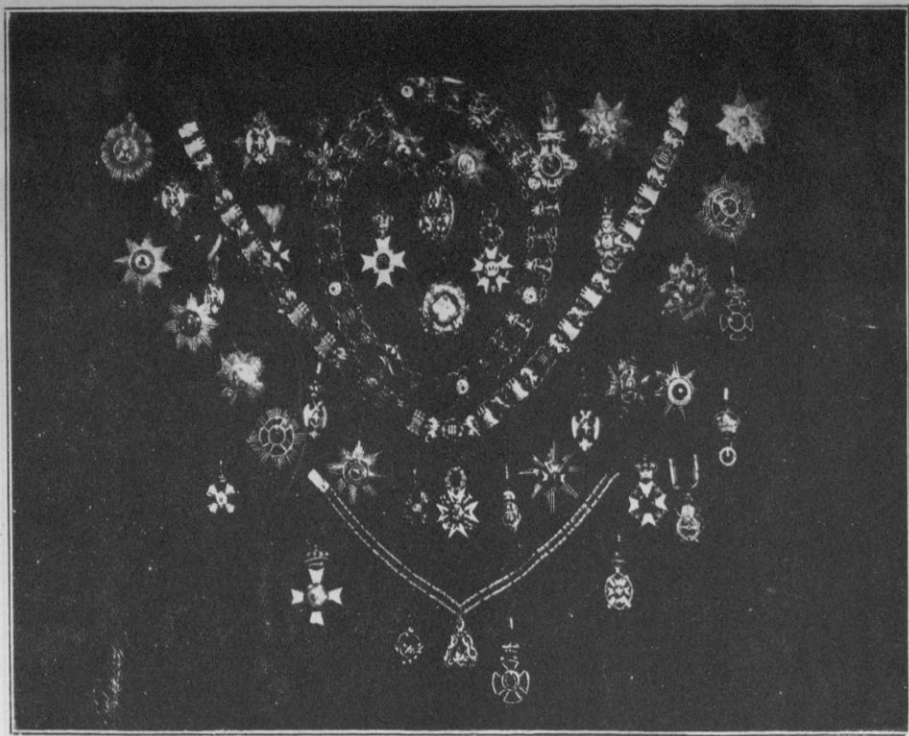
Dr. Slavko Šečerov,

poslanec Davidovičeve dem. stranke iz Vojvodine, ki je znan kot veščak v finančnih vprašanjih.



Savo P. Vuletić,

ob izbruhu vojne črnogorski minister notranjih del, sedaj poslanec in eden izmed voditeljev črnogorske federalistične stranke. Znan je tudi kot odličen pisatelj.



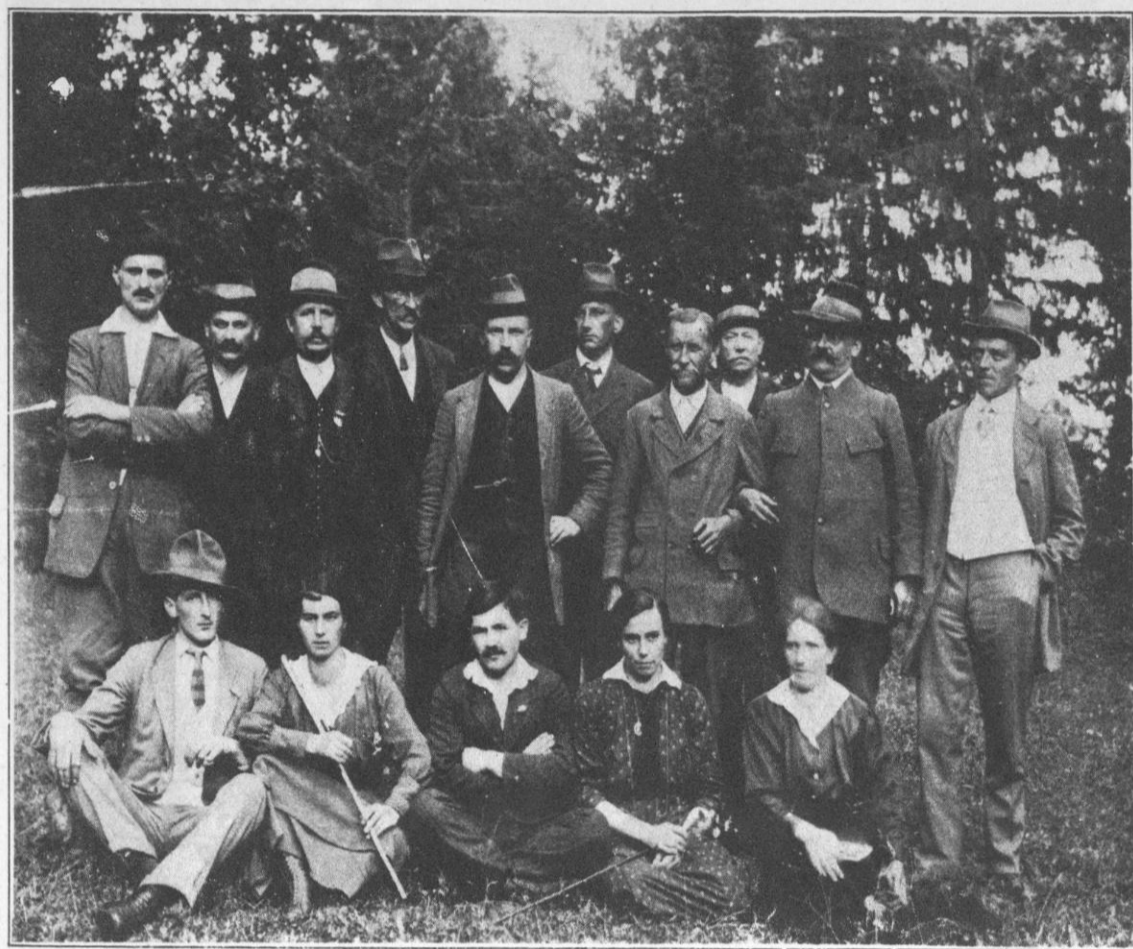
Skupina dragocenosti naše vladarske hiše,
ki so jih jeseni l. 1914. odnesli Avstrijci iz belgrajskega dvora in jih je ob prevratu leta 1918. zahtevala naša dunajska delegacija nazaj, prepeljala v Belgrad in vrnila sedanjemu našemu kralju.



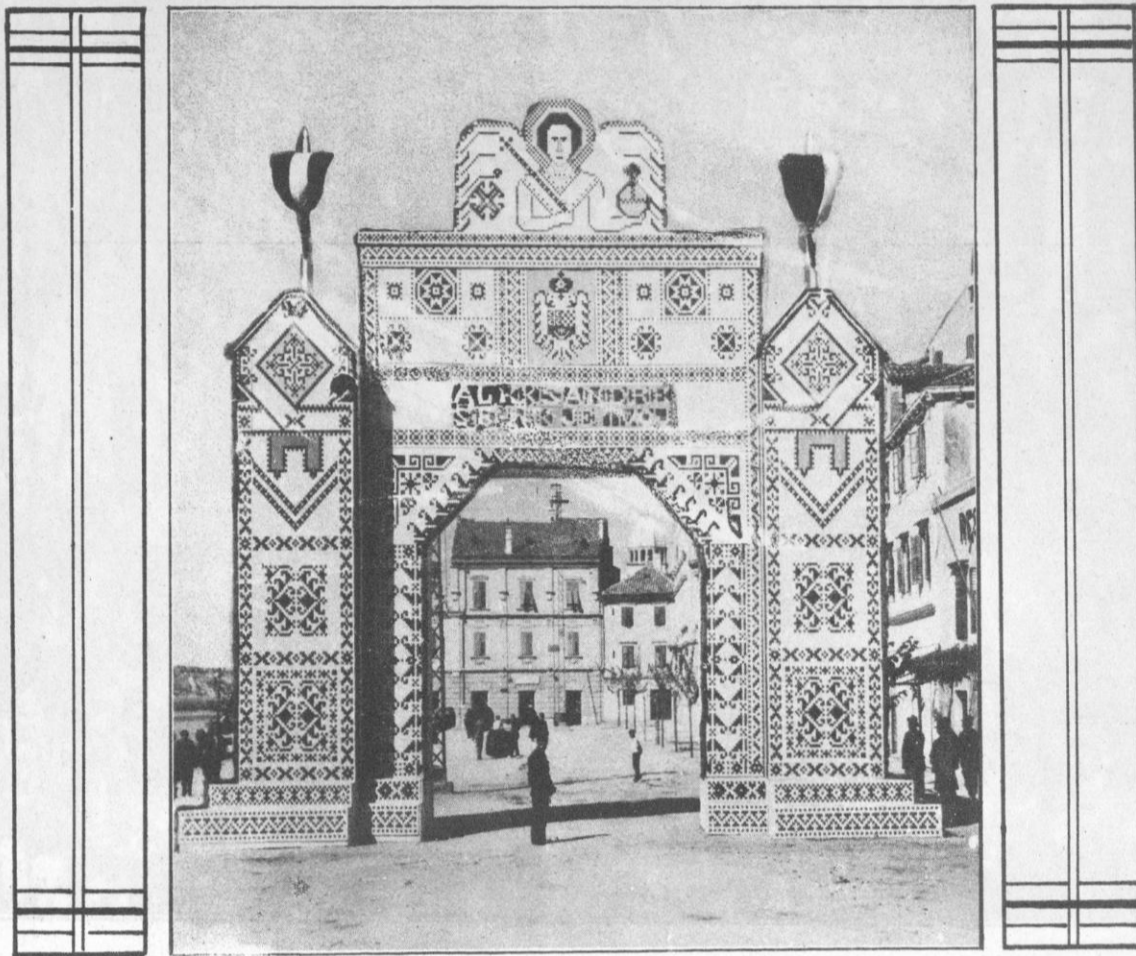
Anton Koblar,
znani naš zgodovinar in prosvetni delavec, ki je nedavno obhajal petindvajsetletnico dekanovanja v Kranju.



Skladatelj Ivan Oevirk
(* 1883) ob petindvajsetletnici svojega glasbenega delovanja.



Slovenski talci za časa osvobodilnih bojev za našo Koroško leta 1919.,
ki so bili internirani od 29. aprila do 30. septembra 1919 v Gmündu na Koroškem. Zgoraj stoje od leve proti desni: P. Rutar, I. Pisarovič, M. Gabriel, M. Prosekar, I. Renko, dr. F. Pirnat, M. Schleicher, I. Vospernik, dr. Rožič in V. Ferjančič; spredaj pa sede: I. Schaller, Francka Arnejc, M. Zenc, Tilka Arnejc in Adela Schaffer.

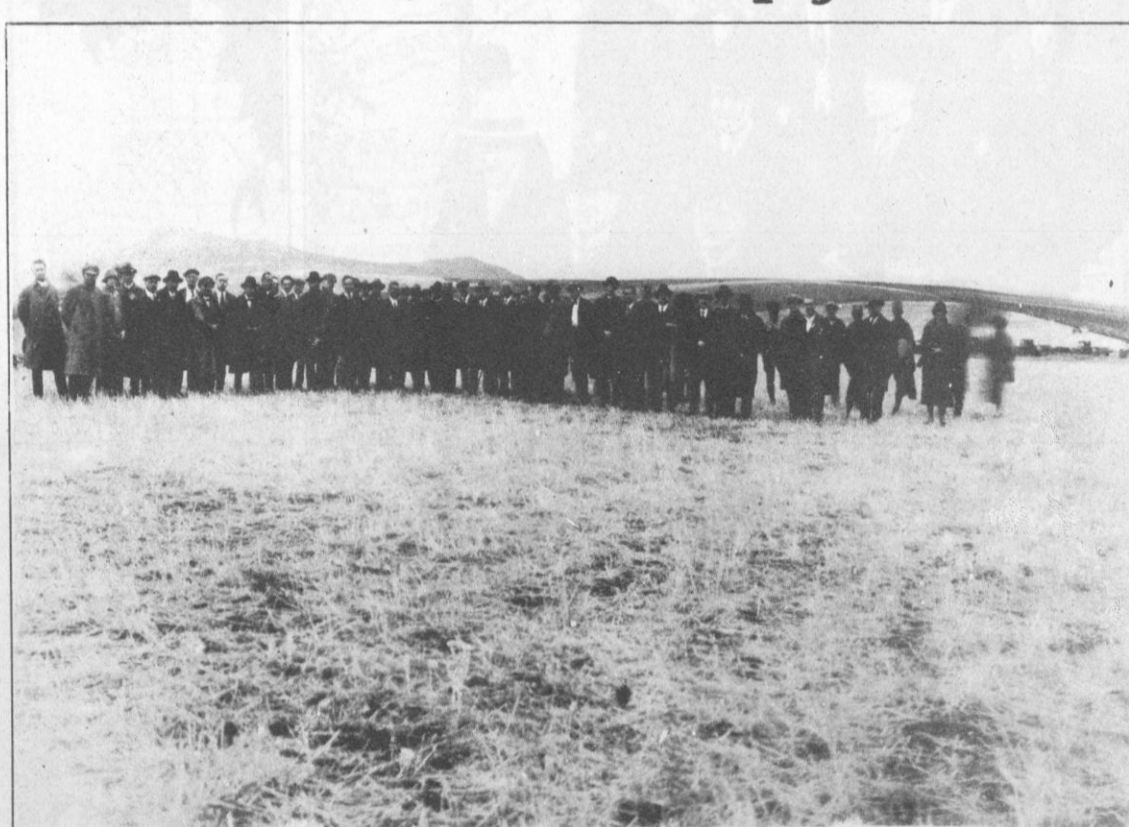


Leseni slavolok občine Šibenik v Dalmaciji,
ki so ga postavili ob priliki nedavnega kraljevega potovanja po našem Primorju. Slavolok je delo umetnika-domačina J. Rakamarića. (Fotografiral Cukrov, Šibenik.)

S kongresa jugoslovanskih časnika v Skoplju.



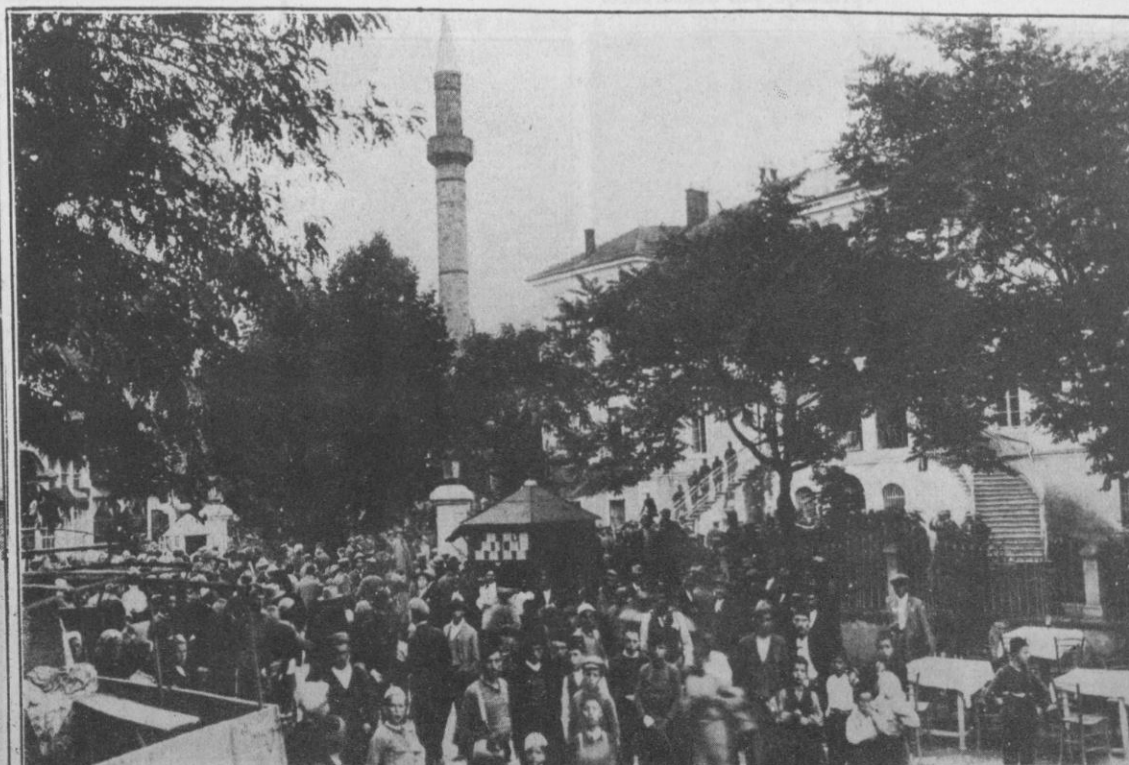
Spomenik junakom, padlim v bitki na Kosovem polju leta 1389.,
na mestu, kjer se je vršila kosovska bitka. Ob spomeniku udeleženci kongresa. Na tem mestu je zamišljena tudi zgradba znamenitega Meštovičevega »Kosovskega hrama«.



Časnikarji na mestu, kjer se je vršila leta 1912. kumanovska bitka,
ki je odločila zmago balkanskih držav nad Turki. Kongres se je vršil dne 27. in 28. septembra 1925, nakar so obiskali časnika tudi najznamenitejše zgodovinske kraje Južne Srbije.

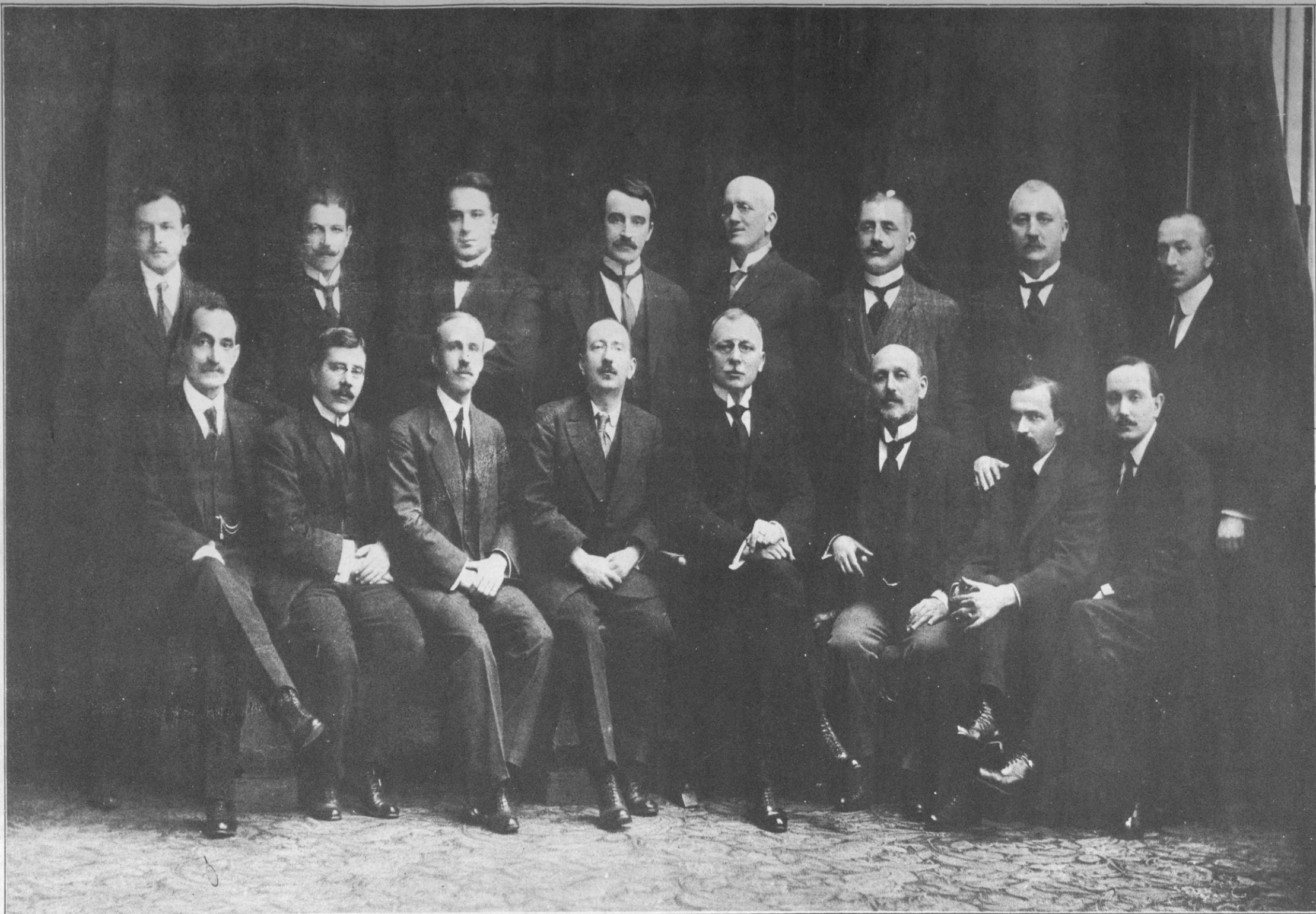


Znamenita cerkev v Gračanici pri Kosovem polju
s časnikarji v ospredju. Cerkev je eden najznamenitejših srbskih kulturnih spomenikov.



Pričakanje časnikarjev v Prištini,
glavnem mestu Kosovega polja, v neposredni bližini kraja, kjer se je vršila kosovska bitka. (Primerjaj tudi slike Muratove grobnice, ki smo jih objavili v št. 34.)

Ob sedmi obletnici osvobojenja.



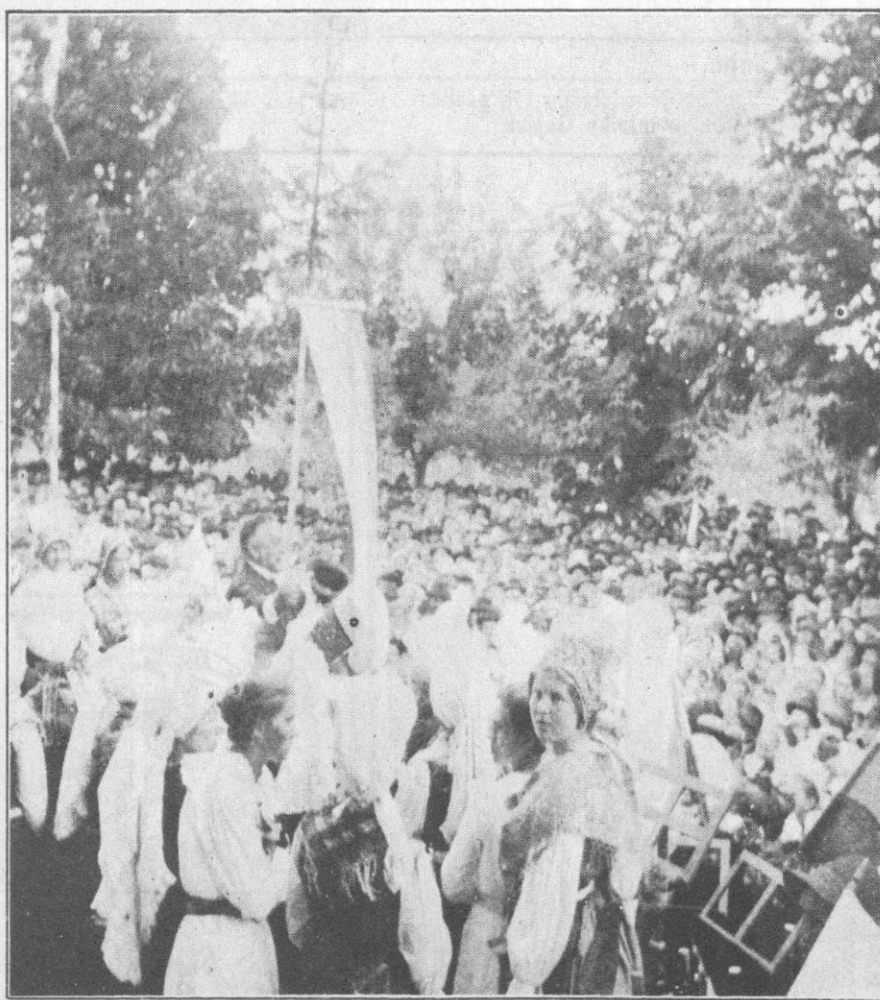
Jugoslovanski odbor,

posnet spomladi 1915 v Londonu. Spodaj sedijo od leve proti desni: Gazzari, P. Popović, De Giuli, B. Vošnjak, dr. Ante Trumbić (predsednik in glavni delavec), Hinković, Meštrović in Jedlovski (tajnik); zadaj pa stoje: N. Zupanič, Kamenarović, Srškić, N. Stojanović, Potočnjak, Banjanin, Supilo in Vasiljević. — Jugoslovanski odbor se je začel oblikovati že koncem leta 1914., formalno pa je bil ustanovljen dne 30. aprila 1915 v pariškem hotelu »Madison« ter se je razšel meseca marca 1919. Njegovo delo je ogromno in njegove zasluge neprecenljive, kajti od prvega trenutka dalje je glede na dane okoliščine zavzel edino pravilno stališče glede rešitve jugoslovanskega vprašanja ter mu je ostal zvest do zadnjega, le žal, da so bili njegovi tihi in odkriti nasprotniki ter razmere pogosto močnejše nego on. Kar smo pa dosegli, se imamo, razen našemu lastnemu delu doma, zahvaliti v prvi vrsti njemu.



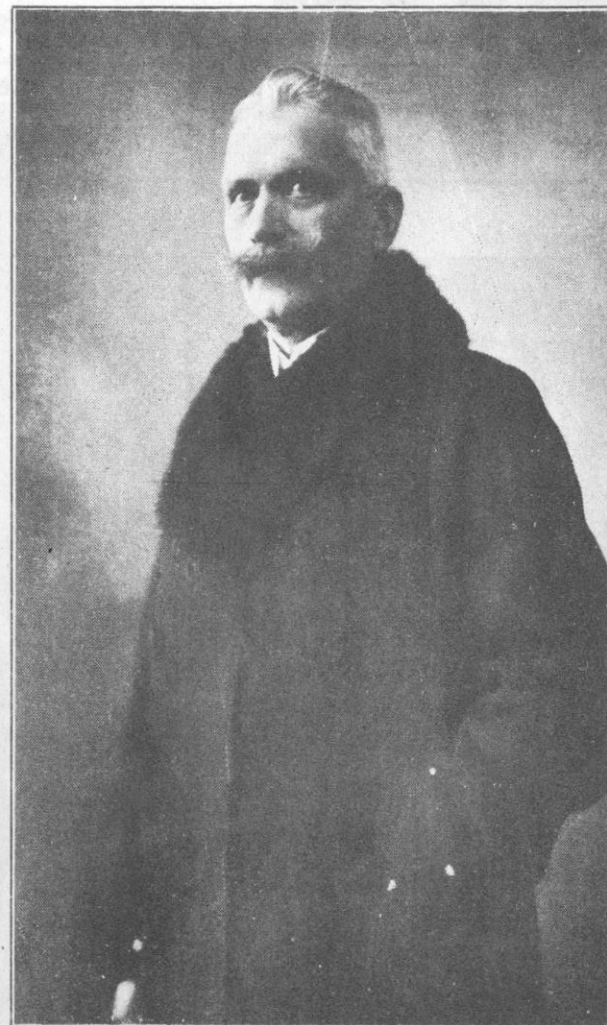
Praznovanje osvobojenja v Mariboru:

Slavnostni obhod z narodnimi nošami dne 15. decembra 1918.



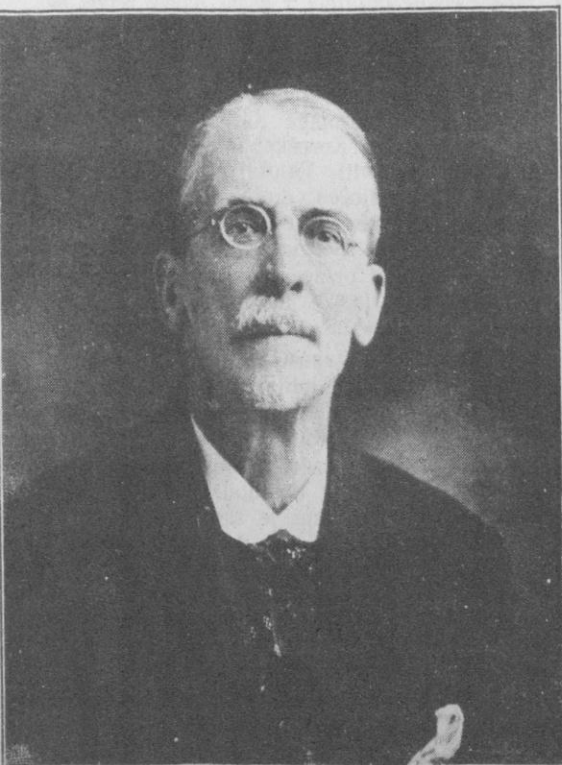
Iz herojskega boja slovenskega naroda za osvobojenje:

Predstavitelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec govori pred večtisočglavo množico na Vrhniki meseca avgusta leta 1918.



Josip Pogačnik,

predsednik prve slovenske narodne vlade.



Alfred Lloyd Hardy,

dolgoletni prijatelj Jugoslovancev in sodruknik Jugoslovanskega odbora, ki je prevel že leta 1885. na angleščino tudi našo »Naprej zastave Slavec«.



Iz dobe neprestanih obiskov ententnih misij v Sloveniji:

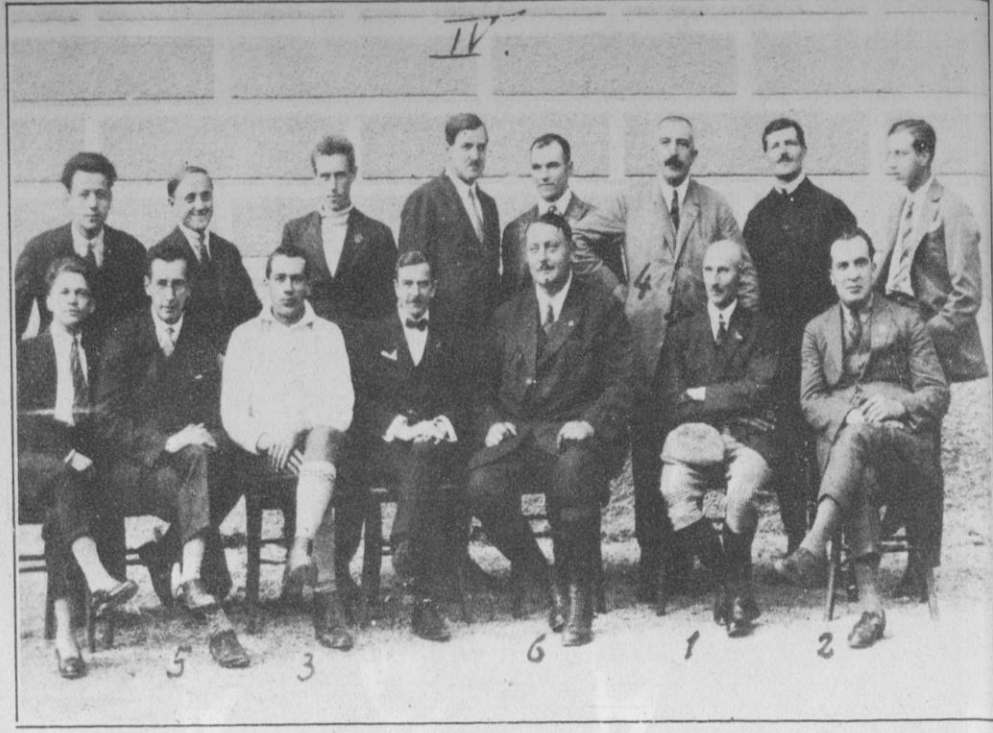
Dva nam prijazna Francoza v Mariboru, namreč grof Begouen (levo) in major Reverdy (desno) z generalom Maistrom v sredini. Zgoraj stoje od leve proti desni: poročnik Cigoj, major Koser, major Mulaček in poročnik Sterger.

Izza dni prevrata.

Narodna vlada se je rodila dne 29. okt. 1918 popoldne v sejni dvorani Katoliške tiskarne. Na pobudo iz vrst Slovenske ljudske stranke so se v prvih popoldanskih urah tega dne v Katoliški tiskarni zbrali zastopniki SLS in Narodno-napredne stranke na skupni posvet. Sestanku je predsedoval dr. Tavčar. Ko se je soglasno konstatiralo, da je situacija zrela, se je takoj sestavila lista nove Narodne vlade, ki se je predložila Narodnemu veču v Zagrebu, ki sta ga takrat mesto v inozemstvu odsotnega dr. Korošca vodila podpredsednika Pavelič in Pribečević. Ob 6 zvečer je prispela čestitka z odobrenjem Narodnega veča, ob 7 se je Narodna vlada v deželnem dvorcu zbrala k svoji prvi seji, ob 8 smo se podali predsednik Narodne vlade Pogačnik in poverjenika dr. Triller in jaz k deželnemu predsedniku grofu Attems naznaniti, da je njegove funkcije konec, ker da je vse vladne posle prevzela Narodna vlada. Grof Attems nas je sprejel z izjavo, da nas je že ves dan pričakoval in je spremembo vlade vzel brez ugovora na znanje. S tem je bila nekrvava revolucija v Ljubljani izvršena; habsburškega gospodarstva je bilo konec, Slovenija je bila svobodna. Še zvečer se je Narodna vlada z balkona deželnega dvorca narodu predstavila, ki jo je navdušeno sprejel in s tem preobrat sankcioniral.

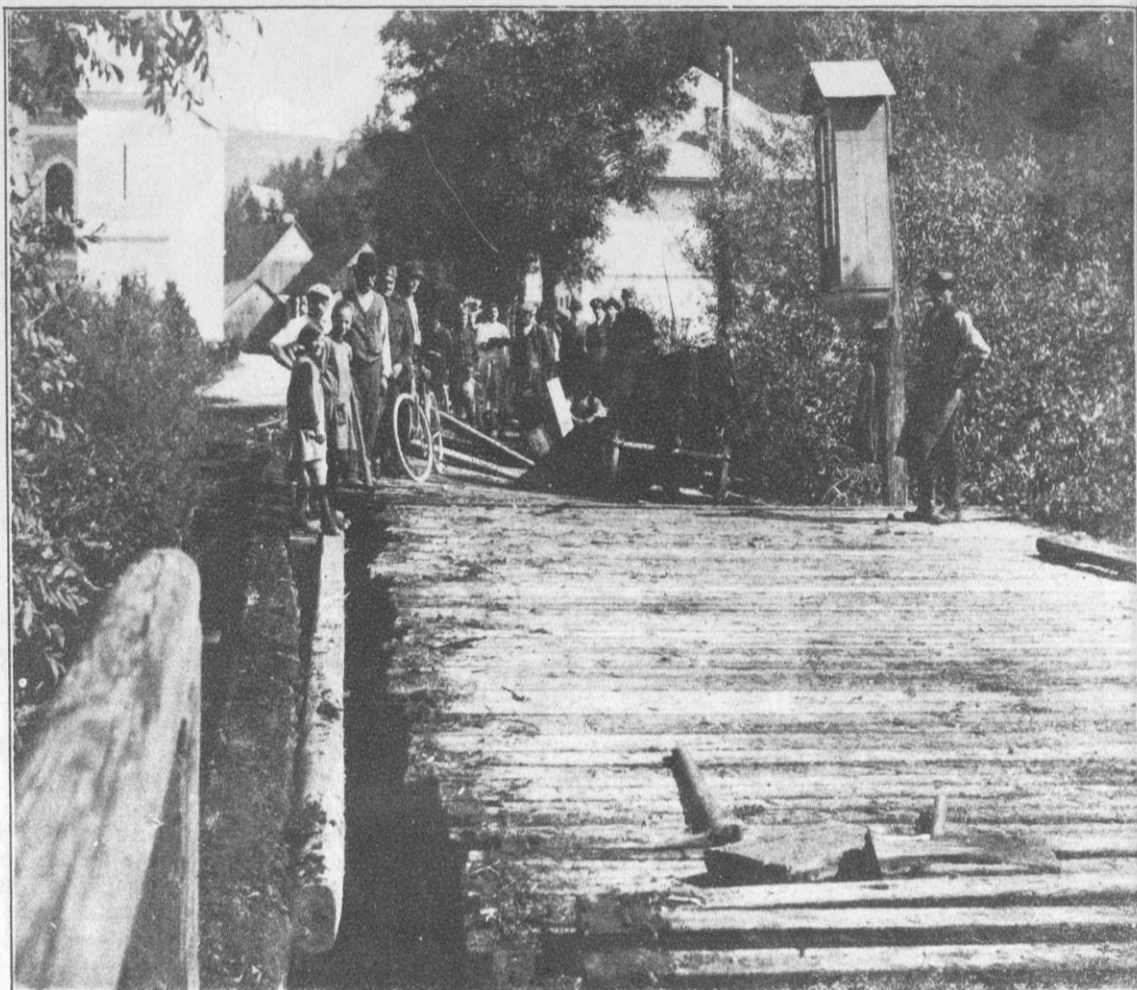
(Dalje glej na IV. strani spodaj.)

K r i ž e m S l o v e n i j e .



Tekma za gorsko prvenstvo Jugoslavije, ki jo je priredila kolesarska podzveza Slovenije dne 20. septembra 1925 na 6 km dolgi progi nad Vrhniko. — Na sliki vidimo prvaka Jugoslavije Kranjca (1), prvaka Slovenije Ramšaka (2), prvaka »Ilirije« Šolarja (3) in prvaka »Primorja« Glaviča (4). (Fotografiral g. Tišler na Vrhniko.)

Odbor kolesarske podzveze za Slovenijo: Predsednik Iv. Rebolj (2), blagajnik Fr. Ogrin (3), prvi tehnični vodja J. Gorjanc (4), tajnik Moran (5) ter predsednik kolesarske zveze SHS E. Meniga (1) in vodja vrhniških športnikov J. Jelovšek.



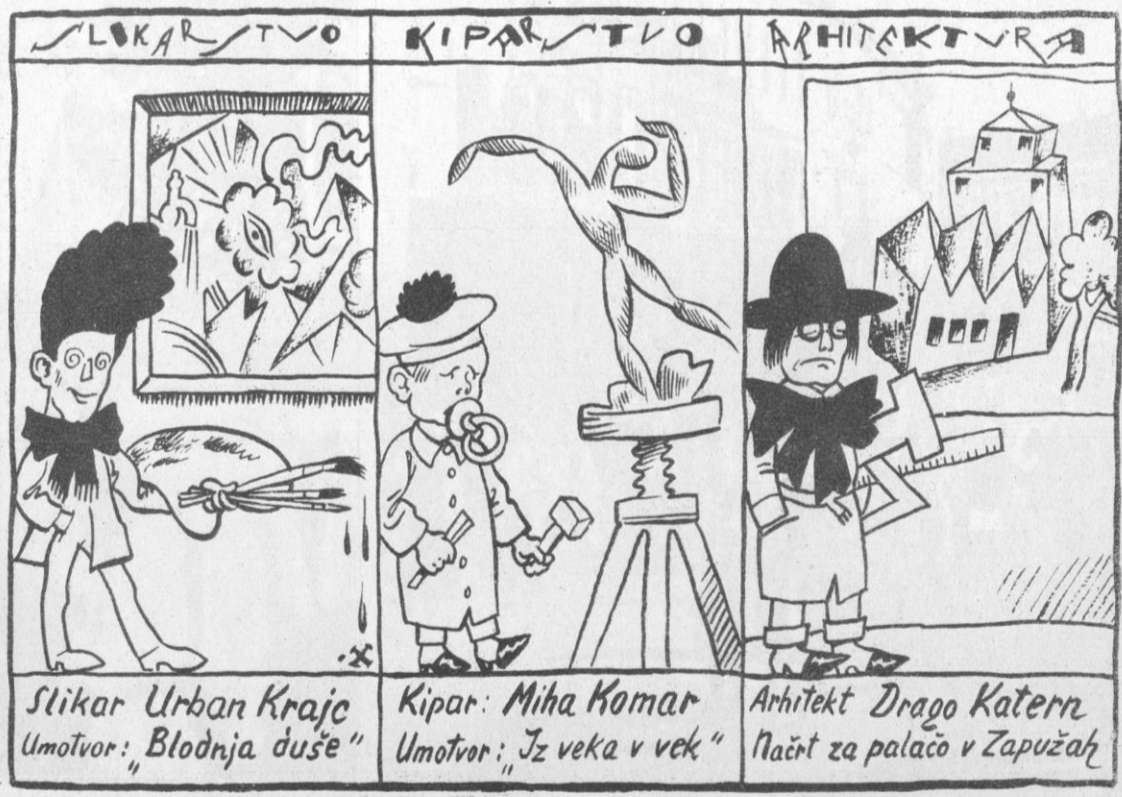
Z gasilske vaje litjske gasilske župe, ki se je vršila dne 13. septembra 1925 v Šmartnem pri Litiji in katere se je udeležilo 178 gasilcev z 11 brigadnimi pod vodstvom župnega načelnika Fr. Lajovica in tajnika Gajška.

Državni most pri Žireh, tik italijanske meje, ki je v skrajno slabem in nevdržnem stanju ter nujno potreben nadomestila z novim. To vidimo z naše slike, ki nam kaže udrti voz, naložen s tramovi.

K o t i č e k z a ž e n s k e .



Letošnja moda za deklice.



Današnje moderno slikarstvo, kiparstvo in arhitektura.
Slikar Urban Krajc, Umotvor: "Blodnja duše"
Kipar: Miha Komar, Umotvor: "Iz veka v vek"
Arhitekt Drago Katern, Načrt za palačo v Zapužah

Naloga Narodne vlade je bila izredno težka; lahko se reče, da je med vsemi narodnimi vladami, ki so se tiste dni rodile na razvalinah avstro-ogrskih monarhije, najtežje stališče imela naša Narodna vlada. Brez vsake predpriprave in z uradniškim aparatom, ki je bil baš v nasprotno politično smer ustrojen, je Narodna vlada prevzela skrb in odgovornost za obsežno ozemlje tik za razkrajajočo se avstrijsko-italijansko fronto, za ozemlje, čigar meje so vrh tega na vseh straneh — izvzemši Kolpo in Sotlo — zijale kot odprte rane, brez vsakršnih finančnih sredstev in brez oborožene sile. Ze prve dni je stal pred njo težki problem umika avstrijske armade z italijanskega bojišča. Dne 3. nov. je prišel gen. Csicseric, ki ga je bil gen. polk. Wurmb poslal rekognoscirat v zaledje. »Na fronti smo mnenja, da zaledje gori; vsled tega marširamo tete proti zaledju, tren zadajc — s temi besedami je označil gen. Csicseric tedanjo situacijo. Bati se je bilo, da Slovenija postane plen ogromne razbrzdane vojske, ki se je valila proti njeni zapadni meji. To se je moralo za vsako ceno preprečiti. K sreči je bil gen. polk. Wurmb zelo uvideven in pameten mož, ki se je z vsem svojim gen. štabom lojalno in odkritosrčno stavil Narodni vladi na razpolago in se v ta namen z dovoljenjem Narodne vlade preselil v Ljubljano. Ves umik je vodil v službi Narodne vlade stoječi podpolk. Ulmansky, kateremu je Wurmb gen. štab dajal vse potrebne stvarne informacije. Razen vojaško-tehničnega je bilo glavno vprašanje prehrane umikajočih se mas. V ta namen je Narodna vlada ob vseh cestah, koder je marširala vojska, organizirala kuhinje, ki so noč in dan delovale. Tako se je preprečilo, da bi se vojna krhela radi hrane oddaljevala od cest in raztepla po deželi. Prave čudeže požrtvovalnosti so delali tiste dni zlasti naši železničarji. Tako je bilo mogoče, da je v 8 dneh slovensko ozemlje pasirala nad polmilijska vojska brez najmanjšega incidenta. Umik

se je izvršil kakor na manevrih. Slovenija je bila rešena ogromne nevarnosti. Če bi Narodna vlada ne bila ničesar drugega storila, bi samo radi tega že zaslužila častni list v zgodovini našega naroda. Kako nevaren je bil pri tem položaj Narodne vlade, kaže sledeči intermezzo. Ko se je razvedelo, da je sklenjeno premirje, je želel gen. polk. Wurmb telefonično govoriti z maršalom Borojevičem, ki se je takrat nahajal v Vrbi ob Vrbskem jezeru, da bi od njega izvedel, kakšne dolžnosti ga zadenejo glede na pogoje premirja. Narodna vlada je razgovor dovolila. Medtem ko je Borojevič častnik Wurmbu častniku pogoje premirja diktiral, je naenkrat Borojevič Wurmbu, ki je z drugim slušalom diktat poslušal in kontroliral, vmes zaklical: »Zahtevajte od Narodne vlade, da Vam izroči ves telefonski in telegrafski aparat, sicer jo aretirajte!« V tem hipu je cenzor Narodne vlade, ki je telefonični pogovor nadziral, istega prekinil. Nastala je silno mučna situacija. Pretli je usodni konflikt. Odločnosti Narodne vlade in prevdarnosti Wurmba se je bilo zahaliti, da je incident ostal brez posledic. Wurmb je moral suverenost Narodne vlade slovesno priznati in obljubiti, da se bo takoj po izvršenem umiku vojske umaknil tudi sam iz Ljubljane. Tako je Borojevičeva zabloda ostala brez posledic za našo mlado svobodo. Pač pa so posledice zadele Borojeviča samega. Ko je namreč le-ta komaj teden za tem dogodkom prosil isto Narodno vlado, ki jo je hotel odstaviti, za dovoljenje, da bi se smel kot zasebnik z malim spremstvom peljati skozi naše ozemlje v Zagreb, kjer bi se nastanil, je Narodna vlada telefonično vprašala Narodno veče, če naj Borojevičev prošnji ugodi. Narodno veče je odgovorilo, da se je pri njem že osebno oglasil major Cvitkovič z Borojevičevu prošnjo, da je major na vprašanje, če je Borojevič res hotel dati zapreti Narodno vlado v Ljubljani, to deloma potrdil in da je vsled tega Narodno veče majorja obvestilo, da naj Borojevič

pod poročilo o nameravanem puču in da dokler tega ne stori, se mu ne dovoli priti v Zagreb. Ali je Borojevič zahtevano poročilo dal, mi ni znano. Dejstvo je, da je ostal na Vrbskem jezeru ozir. v Celovcu do svoje smrti, dasi s slovenske strani ni bilo nobenega ugovora več proti njegovi vrnitvi v domovino. Za poznejše medsebojno prijazno razmerje je značilno, da sem mu še jaz, ko sem izvedel o njegovih težkih gmotnih razmerah, kot predsednik deželne vlade, opetovano poslal podporo, za kar se mi je iskreno zahvalil. To omenjam radi tega, ker so se že slišali očitki, da slovenska vlada z Borojevičem ni lepo postopala. Ti očitki so neopravičeni. Komaj je bila avstrijska soldateska iz dežele, so se začele težkoče z Italijani, ki so Avstrijcem počasi, tipaje sledili. Prihajali so vedno bliže; že so bili prekorčili demarkacijsko črto, pasirali Postojno in se preko Planine bližali Logatcu in Vrhniki. Ljubljana in ostala Slovenija je bila v neposredni nevarnosti, da bô v par dneh zasedena. Hipne pomoči od nikoder ni bilo pričakovati. Tu se je z odobrenjem Narodne vlade odločil srbski major Savič, ki je bil kot vojni ujetnik v Ljubljano prišel in tukaj iz srbskih vojnih ujetnikov organiziral malo vojaško edinico, da poskusi z drznim blufom ustaviti italijansko prodiranje. Po stranskih poteh je peljal svojo četo par sto mož v okolico Vrhnike in od tod poslal svojega pobočnika italijanskemu komandantu sporočiti, da bodo italijanske čete, če svoj pohod nadaljujejo, pri Vrhniki naletele na srbske čete. Italijani so se dali dupirati. Dasi jim sicer ni šlo v glavo, kako bi mogla srbska vojska že tukaj biti, so se vendar ustavili. In tam, kjer jih je Savič ustavil, so ostali tudi potem, ko se je zadeva preko Rima in Beograda pojasnila. Major Savič je bil seveda odpo-klican. Hvala naša Ljubljani mu je priredila v Unionu svečano odhodnico, čez par let pa je sledilo visoko odlikovanje za ta drzni čin, ki je bil

vreden zaključek junaških del srbske vojske v svetovni vojni. Na severni meji je bil najvažnejši dogodek osvojitve Maribora, ki se ga je s srečno gesto polastil za generala imenovani major Maister ob sodelovanju tamošnjega Narodnega sveta. Daljni načrti za zasedbo Koroške se v takratnih razmerah niso dali udeležiti. Položaj na Koroškem je ostal nejasen in neodločen; diplomatičnim notam, ki so se izmenjavale med Ljubljano, Dunajem in Celovcem, je manjkal energičen vojaški poudarek. Sicer sta nam pa itak prinesla iz inozemstva se vrnivša dr. Korošec in dr. Žerjav sporočilo, da se nam za severno mejo ni bati. Kljub toliki zaposlenosti na zunaj, se je Narodna vlada takoj lotila tudi dela za čimprejšnjo konsolidacijo notranjih razmer. Ker domače vojaštvo ni zadostovalo, je najela češko legijo ca. 3500 mož za vzdrževanje reda in zlasti za stražo velikih zalog demobilizacijskega blaga. Z energičnimi odredbami je zajezilo poplavo, ki je grozila Slovenijo, zlasti Ljubljano, v alkoholu vtopiti. Ustvaritev zedinjene Slovenije je zahtevala celo vrsto centralnih uradov, ki so se čez noč organizirali; pričelo se je s splošno nacionalizacijo vsega javnega aparata. Vzpostavila se je avtoriteta oblasti; pod spretnim vodstvom dr. Zolgerja se je že v prvem mesecu izdelal temeljni zakon za enotno upravno organizacijo Slovenije. Pri vsem tem se ni pozabilo na aprovizacijo, ki je v tistih časih in razmerah imela zelo važno vlogo. Ta kratka skica kaže, koliko in kakšnega dela in v kakšnih okoliščinah je opravila Narodna vlada v kratki dobi svojega življenja. Ni se je nam treba sramovati. Kdor jo omalovažuje ali celo smeši, kakor se je že zgodilo, izpričuje samo svoj kratek spomin ali pa svojo nevednost ali zlo voljo.